

آینده پژوهی طرح تحول نظام سلامت ایران: نامه به سردبیر Futurology of Iran health transformation plan: letter to the editor

سردبیر محترم

در اردیبهشت ۱۳۹۳ مجموعه اصلاحاتی در وزارت بهداشت با نام طرح تحول نظام سلامت برای افزایش دسترسی مردم به خدمات سلامت، کاهش پرداخت مستقیم بیماران و بهبود کیفیت خدمات سلامت برنامه‌ریزی و برای اجرا ابلاغ شد. این طرح از طریق افزایش بودجه عمومی سالانه وزارت بهداشت، ۱۰٪ منبع قانون هدفمندی یارانه و ۱٪ مالیات بر ارزش افزوده تأمین مالی می‌شود. طرح تحول نظام سلامت با نتایج خواسته و ناخواسته متعددی مواجه شد. طرح تحول نظام سلامت به‌ویژه در دو سال اول اجرا، منجر به پوشش بیمه‌ای بیشتر، کاهش پرداخت از جیب مردم، افزایش دسترسی به دارو، ارجاع کمتر مردم به خارج از بیمارستان‌های دولتی دانشگاهی برای تهیه دارو و ملزومات پزشکی، کاهش پرداخت‌های غیر رسمی بیماران، کاهش سزارین غیر ضروری، ارتقای کیفیت هتلینگ بیمارستان‌های دولتی و افزایش رضایت بیماران شد. در مقابل، ایجاد تقاضای القایی در ارایه‌دهندگان و گیرندگان خدمات سلامت، افزایش انتظارات مشتریان، افزایش تورم در بخش سلامت، تحمیل هزینه‌های سنگین به دولت و سازمان‌های بیمه‌گر، افزایش بار کاری کارکنان غیرپزشک، ایجاد شکاف درآمدی در پزشکان و سایر کارکنان و نارضایتی سایر کارکنان مانند پرستاران از پیامدهای نامطلوب طرح تحول نظام سلامت بوده است.^۱

نظام سلامت با تغییرات بزرگ و سریع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فناوری و زیست محیطی مواجه است. این تغییرات، آینده نظام سلامت را با پیچیدگی و خطرپذیری مواجه می‌سازد. بنابراین، نظام سلامت ایران باید از تاب‌آوری بیشتری برخوردار باشد تا بتواند شوک‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فناوری و زیست محیطی را به‌خوبی و سریع پشت سر بگذارد. برای این منظور، سیاستگذاران و مدیران ارشد نظام سلامت ایران باید از اصول و فنون مدیریت استراتژیک برای ارزشیابی و تحلیل استراتژیک محیط داخلی و خارجی نظام سلامت کشور، بازنگری مأموریت، دورنما، ارزش‌ها و

اهداف استراتژیک نظام سلامت، تدوین استراتژی‌های مناسب دستیابی به اهداف و طراحی برنامه‌های عملیاتی استفاده کنند. آینده پژوهی یکی از فنون اصلی مدیریت استراتژیک است که با پیش‌بینی و آینده‌نگری تغییرات مختلف محیط داخلی و خارجی نظام سلامت به تعیین اهداف واقعی و قابل حصول کمک می‌کند. سپس، با استفاده از فنون مناسب آینده‌نگاری، استراتژی‌های مناسب برای دستیابی به اهداف تعیین شده با در نظر گرفتن آینده‌های ممکن، محتمل و مطلوب پیشنهاد می‌شود. برای آینده پژوهی طرح تحول نظام سلامت، با توجه به دورنمای تعیین شده برای نظام سلامت کشور تا سال ۱۴۰۴، ابتدا باید با استفاده از شاخص‌های عملکردی کلیدی بسته‌های طرح تحول نظام سلامت، به پیش‌بینی آینده این طرح تا سال ۱۴۰۴ پرداخت. سپس، نقاط ضعف و قوت طرح تحول نظام سلامت و فرصت‌ها و تهدیدهای پیش رو باید شناسایی شوند. همچنین، روند شاخص‌های کلیدی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فناوری و زیست محیطی مرتبط با نظام سلامت تا سال ۱۴۰۴ باید تحلیل و تأثیر آن‌ها بر نظام سلامت ایران ارزشیابی شوند. در نهایت، با استفاده از فنون مناسب آینده‌نگاری و در نظر گرفتن آینده‌های ممکن، محتمل و مطلوب و سناریوهای خوش‌بینانه، محتمل و بدبینانه، باید سناریوهای مطلوب بسته‌های پیشنهادی طرح تحول نظام سلامت تدوین شوند.

علی محمد مصدق راد*

گروه علوم مدیریت و اقتصاد بهداشت، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات مدیریت اطلاعات سلامت، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران.

* نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده بهداشت. تلفن: ۰۲۱-۴۲۹۳۰۰۶

Alimohammad Mosadeghrad*

Department of Health Management and Economics, School of Public Health, Health Information Management Research Center, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

* Corresponding author: School of Public Health, Tehran University of Medical Sciences, Tehran, Iran. Tel: +98 21 42933006
E-mail: mosadeghrad@tums.ac.ir

References

1. Mosadeghrad AM. Health Transformation Plan in Iran. In: Braithwaite J, James W, Ludlow K, editors. Health Systems Improvement across the Globe: Success Stories from 70 Countries. CRC Press: Taylor and Francis; 2017.
2. Mosadeghrad AM. Essentials of Healthcare Organization and Management. Tehran, Iran: Dibagran Publication; 2015. [Persian]